

AMÉLIE NOTHOMB

BLOEDLIJN

XANDER

ROMAN

Ik word voor het vuurpeloton gebracht. De tijd vertraagt, iedere seconde duurt een eeuwigheid langer dan de vorige. Ik ben achtentwintig jaar oud.

De dood staat voor me in de gedaante van twaalf militairen. Het gebruik wil dat een van de uitgedeelde wapens geladen is met losse flodders. Zo kan ieder van hen zich onschuldig wenen aan de moord die zo dadelijk zal worden gepleegd. Ik betwijfel of die traditie vandaag is gerespecteerd. Geen van deze mannen ziet eruit alsof hij behoefte heeft aan de mogelijkheid van onschuld.

Ongeveer twintig minuten geleden, toen ik mijn naam hoorde roepen, wist ik meteen hoe laat het was. En ik zweer dat ik een zucht van verlichting heb geslaakt. Nu ik terechtgesteld zou worden, hoefde ik tenminste niet meer te

praten. Ik onderhandel nu al vier maanden over ons leven, vier maanden van eindeloos palaveren om uitstel van executie te krijgen. Wie zal voortaan de overige gijzelaars verdedigen? Ik weet het niet en ik ben er niet gerust op, maar ergens is het ook wel een opluchting: eindelijk kan ik mijn mond houden.

In het voertuig dat me naar het monument bracht, keek ik om me heen en realiseerde ik me hoe mooi de wereld was. Jammer dat ik al die schoonheid achter mij moet laten. En vooral jammer dat ik er achtentwintig jaar van mijn leven over heb gedaan om er ontvankelijk voor te worden.

Ze duwden me uit de truck en ik vond het heerlijk om de grond onder me te voelen. Wat hou ik toch van deze gastvrije, gulle aarde! Wat een fantastische planeet! Ik denk dat ik er nog veel meer van zou kunnen houden. Ook daarvoor is het nu wat laat. Ik zou er me haast op gaan verheugen dat ze mijn lijk zo dadelijk onbegraven op deze aarde zullen achterlaten.

Het is middag, de zon schijnt genadeloos, de planten bezwangeren de lucht met hun bedwel-

mende geuren, ik ben jong en kerngezond, ik wil nog niet sterven, niet nu. Vooral geen gedenkwaardige woorden spreken, ik snak naar stilte. De schoten die me zullen vellen, zullen pijn doen aan mijn oren.

En dan te bedenken dat ik Dostojevski erom benijdde dat hij ooit voor het vuurpeloton had gestaan! Nu is het mijn beurt om die opstandigheid van je hele wezen te ervaren. Nee, ik weiger het onrecht van mijn dood te aanvaarden, ik wil nog heel even blijven leven, ieder moment is zo intens, ik geniet zo van het verstrijken van iedere seconde, meer heb ik niet nodig.

De twaalf mannen richten hun geweren op mij. Zie ik mijn leven aan mij voorbijtrekken? Het enige wat ik voel is een heftige emotie: ik leef. Ieder ogenblik kan tot in het oneindige worden opgedeeld, de dood krijgt me niet te pakken, ik ga helemaal op in het kloppende hart van het heden.

Het heden begon achtentwintig jaar geleden. Een van de eerste dingen die ik me herinner, is mijn ongelofelijke levensvreugde.

Ongelofelijk want ongepast: om mij heen heerste verdriet. Ik was acht maanden oud toen mijn vader omkwam bij het onschadelijk maken van een mijn. Sterven is met andere woorden een familietraditie.

Mijn vader was militair, hij was vijfentwintig. Die dag zou hij leren hoe je mijnen opruimt. De oefening eindigde abrupt: ze hadden per ongeluk een echte mijn gebruikt in plaats van een nepper. Hij stierf begin 1937.

Twee jaar daarvoor was hij getrouwd met Claude, mijn moeder. Het was de grote liefde, ingetogen en waardig, zoals dat toen ging in het België van de betere kringen, dat nog heel negentiende-eeuws was. Op de foto's zie je een

jong stel te paard in het bos. Mijn ouders zijn heel elegant, ze zijn mooi en slank, ze houden van elkaar. Het lijken wel personages van Barbey d'Aurevilly.

Wat me verbaast aan die foto's, is dat mijn moeder er gelukkig uitziet. Zo heb ik haar nooit gekend. Hun trouwalbum eindigt met kiekjes van een begrafenis. Kennelijk was mijn moeder van plan geweest om later, als ze er tijd voor had, bijschriften bij de foto's te zetten. Het is er nooit van gekomen. Haar huwelijksgeluk heeft twee jaar geduurd.

Toen ze vijfentwintig was, begon ze zich te gedragen als een weduwe. Dat masker legde ze nooit meer af. Zelfs haar glimlach verstarde. Haar gezicht kreeg een harde trek die het van zijn jeugdigheid beroofde.

Haar omgeving zei: 'Gelukkig heb je een kind, dat is toch een troost.'

Ze keek naar de wieg en zag een mooie, blijde baby. Bij zoveel levensvreugde zonk de moeder haar in de schoenen.

Toch had ze bij mijn geboorte van me gehouden. Haar eerste kind was een jongen, de men-

sen hadden haar gefeliciteerd. Nu besepte ze dat ik niet alleen haar eerste maar ook haar enige spruit zou zijn. Het idee dat ze haar liefde voor haar echtgenoot moest verruilen voor de liefde van een kind stuitte haar tegen de borst. Natuurlijk had niemand dat met zoveel woorden tegen haar gezegd. Het voelde gewoon zo.

Claudes vader was generaal. Hij had volstrekt geen moeite met de dood van zijn schoonzoon. Hij sprak er niet eens over. Voor deze man, die gebonden was aan de militaire geheimhoudingsplicht, was zwijgen een tweede natuur.

Claudes moeder was een lieve, zachtaardige vrouw. Ze vond het lot van haar dochter verschrikkelijk.

‘Laat je tranen de vrije loop, arme schat.’

‘Hou op, mama. Laat me alleen met mijn verdriet.’

‘Je mag best verdriet hebben, huil maar eens goed uit. Het gaat wel weer over. Later kun je hertrouwen.’

‘Hou je mond. Ik zal nooit ofte nimmer hertrouwen, hoor je me? André was en is de man van mijn leven.’

‘Natuurlijk is hij dat, maar nu heb je Patrick.’

‘Wat is dat voor een rare redenering?’

‘Je houdt toch van je zoon?’

‘Ja, ik hou van hem. Maar ik wil de armen van mijn man voelen, zijn ogen zien. Ik wil zijn stem, zijn woorden horen.’

‘Wil je weer thuis komen wonen?’

‘Nee, ik blijf in mijn eigen appartement, als een getrouwde vrouw.’

‘Zal ik een tijdje op Patrick passen?’

Bij wijze van instemming haalde Claude haar schouders op.

Mijn oma was zielsgelukkig dat ze me mee kon nemen. Deze vrouw, die een dochter en twee zoons had grootgebracht, was blij met het buitenkansje: nu kon ze weer moederen!

‘Wat ben je schattig, lieve Patrick, wat een scheetje!’

Ze liet mijn haar groeien en trok me zwarte en blauwe fluwelen pakjes aan, met kragen van Brugse kant. Ik droeg zijden sokken en knooplaarsjes. Als ze me in haar armen nam, ging ze met mij voor de spiegel staan: ‘Heb je ooit al zo’n mooi kind gezien?’

Ze bekeek me met zo'n verrukte blik dat ik echt geloofde wat ze zei.

'Zie je die lange wimpers, als van een actrice, die blauwe ogen, die bleke huid, die verrukkelijke mond, dat zwarte haar? Net een plaatje. We zouden je portret moeten laten schilderen.'

Het idee liet haar niet los. Ze vroeg haar dochter om samen met mij te poseren voor een bekende Brusselse schilder. Claude weigerde. Haar moeder was ervan overtuigd dat ze haar op andere gedachten kon brengen.

Mijn moeder had zich in het mondaine leven gestort. Ze hield niet van recepties, maar ze deed het dan ook niet voor haar plezier. Ze droeg bijzonder elegante rouwkleding voor mensen die dat konden begrijpen en daar op een gepaste manier op reageerden. Verder reikte haar ambitie niet.

Iedere ochtend werd ze wakker met de gedachte: wat zal ik vanavond aantrekken? Die vraag beheerste haar leven. De middagen bracht ze door bij bekende modeontwerpers, die maar wat blij waren dat ze die vrouw, die haar wan-

hoop met zoveel waardigheid droeg, mochten kleden. Hun jurken en mantelpakjes stonden dat lange, slanke lichaam perfect.

Vanaf 1937 stond Claudes starre glimlach op bijna alle foto's van soirees van de Belgische adel. Ze werd overal gevraagd, vanuit de gedachte dat haar aanwezigheid garant stond voor een feest met klasse en fatsoen.

De mannen wisten dat het geen enkel risico inhield om haar het hof te maken: ze zou toch niet zwichten. En dus maakten ze veel werk van haar. Het was een aangenaam tijdverdrijf.

Ik hield wanhopig veel van mijn moeder, maar ik zag haar zelden. Iedere zondagmiddag kwam ze bij haar ouders lunchen. Dan keek ik op naar die beeldschone vrouw en rende met open armen op haar af. Ze had een speciale manier om te voorkomen dat ik haar omhelsde: ze stak haar handen uit zodat ze me niet hoefde op te tillen. Was ze bang dat ik haar mooie kleren zou verpesten? Met een geforceerde glimlach zei ze: 'Hé, Paddy.'

Het was toen mode om anglicismen te gebruiken.

Ze bekeek me van top tot teen met een enigszins teleurgestelde blik die ik niet kon plaatsen. Hoe kon ik weten dat ze in mij steevast de trekken van haar echtgenoot hoopte te herkennen?

Aan tafel at mijn moeder heel weinig en heel snel. Een mens kan er nu eenmaal niet onderuit om voedsel in zijn mond te stoppen. Vervolgens viste ze een prachtige sigarettenkoker uit haar tasje en stak er eentje op. Haar vader wierp haar een vernietigende blik toe: vrouwen werden niet geacht te roken. Ze wendde haar ogen af met een misprijzende blik, waarvan ze dacht dat die onopvallend was. Als ze het haar hadden gevraagd, zou ze hebben gezegd: ‘Ik ben een ongelukkige vrouw. Dan heb ik toch zeker wel het recht om te roken?’

‘Wel, Claude, voor de draad ermee,’ zei oma.

Mama vertelde van de cocktailparty bij die-die, van haar ontzettend interessante gesprek met Mary, van de scheiding van Teddy en Anny die eraan zat te komen en het nogal belachelijke mantelpakje van Katherine – ze sprak alle namen op zijn Engels uit en noemde haar

ouders Mommy en Daddy. Ze vond het jammer dat er voor haar eigen naam geen ‘leuk Engels koosnaampje’ bestond.

Ze praatte snel, articuleerde nauwelijks en legde veel nadruk op de t’s, ervan overtuigd dat de Engelsen dat ook zo deden: ‘Ik ga naar een theekransje bij Tatiana. Weet je, ze is lang niet zo depressief als ze wel beweert.’

‘Zou je Patrick niet eens meenemen?’

‘Ach wat, Mommy, hij zou zich doodvervelen.’

‘Nee hoor, mama, ik zou het juist heel leuk vinden.’

‘Vergeet het, lieverd, er komen geen andere kinderen.’

‘Dat ben ik gewend.’

Zuchtend tilde ze haar kin een beetje op.

Ik vond het verschrikkelijk als ze zo deed: ik begreep dat ik in de ogen van die ongenaakbare, sublieme vrouw een fout had gemaakt.

Oma zag dat ik het moeilijk had.

‘Ga samen een ommetje maken in het park, de jongen heeft frisse lucht nodig.’

‘Jij altijd met je frisse lucht!’

Hoe vaak heb ik mijn moeder dat niet horen

zeggen? Ze vond al die gezondheidsadviezen over de behoefte aan frisse buitenlucht belachelijk. Het belang van ademhalen leek haar zwaar overschat.

Als ze weer wegging, was ik verdrietig en opgelucht tegelijk. Het ergste was nog het besef dat zij hetzelfde dubbele gevoel had. Claude gaf me een zoen, wierp me een bedroefde blik toe en ging er met gezwinde pas vandoor. Terwijl ze zich verwijderde, maakten haar hoge hakken een verrukkelijk geluid dat me ziek maakte van liefde.